

บทที่ ๒ การตรวจเอกสาร

การศึกษาโครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนามาตรการเศรษฐกิจและสังคมในการสร้างแรงจูงใจแก่ชุมชนบนพื้นที่สูงในการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศในครั้งนี้ อ้างอิงหลักแนวคิดและทฤษฎีด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีส่วนร่วม และเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการป้องกันการเกิดปัญหาเสื่อมโทรมของทรัพยากรตามหลักแนวคิดผู้ได้รับประโยชน์เป็นผู้จ่ายมากกว่าการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายค่าบำบัด แนวคิดการจัดการทรัพยากรอย่างมีส่วนร่วมพัฒนามาจากฐานการร่วมรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากร พร้อมทั้งได้ทบทวนงานวิจัยและการประยุกต์ใช้หลักการการจ่ายค่าตอบแทนระบบนิเวศ

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

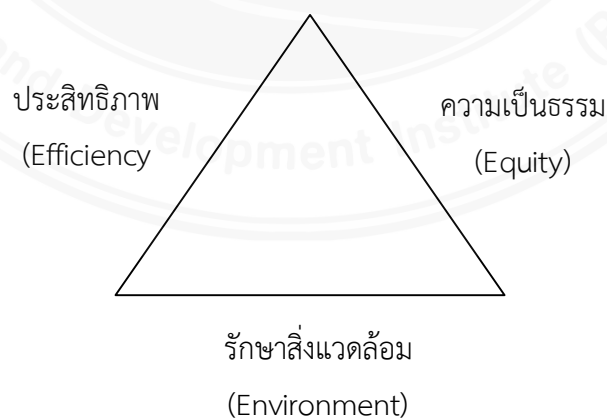
๑) แนวคิด “ผู้ได้รับประโยชน์เป็นผู้จ่าย” (Beneficiaries Pay Principle)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้อธิบายว่าการให้บริการระบบนิเวศบนพื้นที่สูงซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำ นอกจากจะมีความสำคัญต่อการดำรงชีพของประชากรบนพื้นที่สูงโดยตรงแล้ว ยังก่อให้เกิดผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่อยู่ท้ายน้ำ แต่ชุมชนที่มีส่วนดูแลระบบนิเวศบนพื้นที่สูงส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ไม่ได้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนา ขาดที่ดินทำกิน และได้รับบริการโครงสร้างพื้นฐานที่จำกัด

การจ่ายค่าตอบแทนการให้บริการของระบบนิเวศ เป็นวิธีการหรือกลุ่มของวิธีการ “ผู้ได้รับประโยชน์เป็นผู้จ่าย” (beneficiaries pay) ซึ่งจะส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูระบบนิเวศให้เกิดความยั่งยืน โดยที่ผู้ที่ได้รับบริการจากระบบนิเวศจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ทำหน้าที่อนุรักษ์ ซึ่งโดยทั่วไปได้แก่ชุมชน มาตรการจ่ายค่าตอบแทนคุณค่าระบบนิเวศ จึงเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ในขณะเดียวกันช่วยสนับสนุนชุมชนหรือเกษตรกรในชนบทให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นโดยเชื่อมโยงกับนักลงทุนภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๔)

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้อธิบายผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย เป็นหลักการใหม่ที่ควรมีศึกษาและวิเคราะห์เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้นในอนาคต เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีจำนวนจำกัด และไม่เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้เพื่อช่วยสนับสนุนในการสร้างความเป็นธรรมให้กับผู้เสียประโยชน์เพื่อลดความขัดแย้งทางสังคมอันเกิดจากการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์และทำให้เกิดผลลัพธ์ของการพัฒนาแบบสมประสงค์ (Win-Win) เช่น การชดเชยหรือการให้ส่วนแบ่งรายได้ หรือให้ผลประโยชน์อื่นตอบแทนกับประชาชนและชุมชน ผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการต่างๆ ของภาครัฐ อาทิ การก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียใกล้ที่อยู่อาศัย ตลอดจนการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ หรือจัดสรรน้ำไปให้กลุ่มผู้รับประโยชน์เฉพาะกลุ่มในช่วงฤดูแล้งที่มีปริมาณน้ำต้นทุนจำกัด

ผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย (Beneficiaries Pay Principle) เป็น ๑ ใน ๕ หลักการการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในกรอบแนวคิดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔ ที่ยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทาง โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามหลักพื้นที่ – หน้าที่ – การมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการสร้างสมดุลของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงทุกมิติอย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน ทั้งมิติของความเป็นธรรมในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ มิติของประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการใช้ประโยชน์ และมิติของการรักษาระบบนิเวศและคุณภาพสิ่งแวดล้อม (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๐) ดังภาพที่ ๑

ภาพที่ ๑ มิติการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้หลักการผู้ได้รับประโยชน์เป็นผู้จ่าย เพื่อผลักดันให้ผู้ได้รับประโยชน์จากคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่รับผิดชอบในค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการปกป้อง รักษา ค้ำครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้สถานการณ์ที่ประเทศมีความเหลื่อมล้ำทางสังคมค่อนข้างสูง ประชากรส่วนใหญ่ (ผู้มีรายได้น้อย) จำเป็นต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อความอยู่รอด ซึ่งไม่มีความสามารถในการรับผิดชอบต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้น แนวคิดที่จะผลักดันให้ผู้ได้รับประโยชน์จากคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นในที่นี้ คือ กลุ่มประชากรที่มีรายได้สูงเป็นผู้รับผิดชอบต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมนั่นเอง (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๐)

๒) แนวคิดการจ่ายค่าตอบแทนการให้บริการของระบบนิเวศ (Payments for Ecosystem)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้อธิบายเกี่ยวกับความเป็นมา หลักการ และความสำคัญของแนวคิดของการจ่ายค่าตอบแทนการให้บริการของระบบนิเวศ การประเมินมูลค่าการให้บริการของระบบนิเวศ ตัวอย่างของกิจกรรมในการรักษาระบบนิเวศ ผู้ซื้อ ผู้ขาย บริการระบบนิเวศ และราคาในประเทศต่างๆ พร้อมทั้งบทเรียนการดำเนินโครงการจ่ายค่าตอบแทนการให้บริการ และการนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในประเทศไทยที่มีอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากขาดกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจน ขาดการผลักดันเชิงนโยบายจากผู้นำทั้งระดับชาติ ท้องถิ่น และขาดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน และได้เสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนที่ควรสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น ชุมชน และภาคเอกชน พร้อมทั้งควรสนับสนุนให้มีการประเมินมูลค่า ของบริการของระบบนิเวศอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ โดยการดำเนินงานในระยะแรก ควรเริ่มต้นจากระบบนิเวศที่สำคัญ ได้แก่ ภาคป่าไม้ ความหลากหลายทางชีวภาพ การจัดการพื้นที่ต้นน้ำ ชายฝั่งและป่าชายเลน ในส่วนของผู้ซื้อบริการอาจพิจารณาจากกลุ่มผู้ใช้บริการที่มีศักยภาพได้แก่ โรงไฟฟ้าพลังน้ำ กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำ และพลังงานอย่างเข้มข้น ธุรกิจท่องเที่ยว รวมทั้งประชาชนทั่วไปที่ต้องการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาระบบนิเวศ (อ้างแล้ว)

International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN) ได้จัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับชุดเครื่องมือ ซึ่งรวบรวมจากกรณีศึกษาทั่วโลก เพื่อเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานที่ประสงค์จะนำมาตรการการจ่ายค่าตอบแทนคืนให้กับผู้ทำประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมไปใช้ โดยมีเนื้อหาประกอบด้วยประเภทของคุณค่าของการให้บริการด้านสิ่งแวดล้อมและบริการระบบนิเวศ (Payment for Ecosystem Services: PES) ๔ กลุ่มคือ ๑) แหล่งผลิตอาหาร น้ำ ป่าไม้ และพลังงาน ๒) กลไกควบคุมระบบนิเวศ เช่น อากาศ น้ำท่วม เชื้อโรค และความสะอาดของน้ำ ๓) แหล่งของสุนทรียะ เช่น แร่งบันดาลใจที่ก่อให้เกิดงานศิลปะ การศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ และ ๔) การ

สนับสนุนภาคการผลิต เช่น วงจรธาตุอาหาร โครงสร้างของดิน การผลิตขั้นพื้นฐาน โดยคุณค่าของระบบนิเวศทั้งสี่ประการ ส่งผลกระทบโดยตรงการดำรงชีพของมนุษย์ทั้งในด้านความปลอดภัย การเข้าถึงปัจจัยหลักในการดำรงชีพ สุขภาพอนามัย การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการมีเสรีภาพ โดยเอกสารชุดดังกล่าวได้แนะนำขั้นตอนการนำ PES ไปใช้ ประกอบด้วย ๑) การบริหารจัดการการให้บริการของระบบนิเวศที่เป็นพื้นที่ที่ใช้ในการผลิต และสภาพแวดล้อมโดยรวม ๒) การกำหนดค่าตอบแทน ๓) ลักษณะมาตรการ PES ของท้องถิ่นและนานาชาติ (D. Huberman, ๒๐๐๘)

๓) แนวคิดเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับมูลค่าทางเศรษฐกิจของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อรรถพร ศรีเสาวลักษณ์ อธิบายหลักการทางเศรษฐศาสตร์ ที่แบ่งต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการออกเป็น ๒ ส่วน คือต้นทุนส่วนบุคคล (private cost) และต้นทุนของสังคม (social cost) โดยทั่วไปผู้ผลิตมักจะคำนึงถึงเฉพาะต้นทุนส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนบุคคลเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงต้นทุนของสังคมจึงเกิดผลกระทบด้านลบได้ (negative externality) ผลกระทบภายนอกนี้อาจเกิดขึ้นกับผู้ก่อปัญหาโดยตรง (polluter) และเกิดขึ้นกับผู้อื่นที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการทำให้เกิดปัญหา ซึ่งกลายเป็นปัญหาของสังคมและเป็นภาระที่รัฐต้องมีค่าใช้จ่ายในการแก้ไข มูลค่าทางเศรษฐกิจของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ดังนี้

(๑) มูลค่าที่เกิดจากการใช้ (use value) แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑.๑ มูลค่าที่เกิดจากการใช้ทางตรง (use value) มีลักษณะการใช้แบบทั้งทางตรงที่ทั้งก่อให้เกิดปริมาณทรัพยากรลดลง (consumptive) ซึ่งหมายถึงการที่มนุษย์ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทำให้ปริมาณทรัพยากรที่มีอยู่ในแหล่งกำเนิดลดลงไป เช่นการใช้น้ำเพื่อการบริโภค หรือการผลิตในภาคอุตสาหกรรม การใช้น้ำเพื่อการเกษตร และที่ไม่ก่อให้เกิดปริมาณทรัพยากรลดลง (non-consumptive) ซึ่งหมายถึงการที่มนุษย์ใช้ประโยชน์ที่ไม่ได้ทำให้ปริมาณทรัพยากรที่มีอยู่ในแหล่งกำเนิดลดลงไป เช่นการเดินป่าเพื่อทัศนศึกษา หรือการดำนํ้าปะการังที่ไม่ได้ทำให้ปะการังลดลง แต่จำนวนนักท่องเที่ยวอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำและสภาพแวดล้อมของปะการัง

๑.๒ มูลค่าที่เกิดจากการใช้ทางอ้อม (use value) เป็นประโยชน์ที่ได้จากทรัพยากรธรรมชาติ เช่นการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศและสภาพภูมิอากาศ เช่นป่าต้นน้ำมีบทบาทสำคัญต่อปริมาณและคุณภาพของน้ำท่า รวมทั้งการรักษาหน้าดินชั้นบน ป่าชายเลนมีความสำคัญในการเป็นแหล่งอาหารและแหล่งอนุบาลปลา และสัตว์น้ำทะเล

๑.๓ มูลค่าเพื่อใช้ (option value) หมายความว่าแม้ว่ามนุษย์อาจจะไม่ได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม แต่มีความประสงค์ที่จะเก็บรักษาทรัพยากรไว้ใช้

เองในภายภาคหน้า ในกรณีจะเก็บรักษาไว้เพื่อใช้ประโยชน์เองจะเป็นมูลค่าทางตรง แต่ถ้ามีความต้องการที่จะเก็บรักษาทรัพยากรไว้เพื่อให้ลูกหลานภายภาคหน้าจะเป็น bequest value ซึ่งจัดเป็นมูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ลักษณะหนึ่ง

(๒) มูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ (non-use value) ซึ่งหมายถึงการคงอยู่และมูลค่าของการคงอยู่ (existence value) และมูลค่าที่เก็บรักษาไว้เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ใช้ในวันข้างหน้า (bequest value) ตัวอย่างเช่น อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ คนไทยจำนวนไม่น้อยอาจจะไม่เคยไปเที่ยวอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ และไม่แน่ใจว่าในอนาคตจะไปอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ แต่สำหรับคนไทยนั้น อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์มีค่าของ “การคงอยู่” คือเพียงรู้ว่ามียุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อาจจะมี bequest value ด้วย คือมูลค่าของอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ เพื่อที่จะรักษาไว้ให้เป็นของลูกหลานคนไทย

๒.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรารภรณ์ ปัญญาวดี และคณะ ได้ศึกษาความท้าทายและอุปสรรคในการประยุกต์ใช้มาตรการกำหนดค่าตอบแทน เพื่อบริการด้านสิ่งแวดล้อม: กรณีเกษตรเพื่อการอนุรักษ์ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวของอุตสาหกรรม ธุรกิจท่องเที่ยว ตลอดจนการทำการเกษตรอย่างเข้มข้นในพื้นที่ลุ่มน้ำ ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำ ปัญหาคุณภาพ และความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรน้ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อถึงสวัสดิการของสังคมส่วนรวม ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความจำเป็นในการทบทวนแนวทางในการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน การกำหนดค่าตอบแทนเพื่อบริการด้านสิ่งแวดล้อม (Payment for environmental services: PES) นับเป็นทางเลือกหนึ่งในการบริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

ผลการศึกษาการประยุกต์ใช้แนวคิด PES ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีโอกาสในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเกษตรกรในพื้นที่ต้นน้ำจากการทำการเกษตรอย่างเข้มข้น เป็นการทำการเกษตรที่ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้เกิดผลดีทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรน้ำต่อผู้ใช้กลุ่มอื่นๆ การเปลี่ยนแปลงนี้จะเกิดขึ้นได้ ถ้าได้รับการสนับสนุนที่ดีจากกลุ่มธุรกิจ ชุมชน รวมทั้งคนในสังคมที่ได้รับผลประโยชน์ อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการนำมาตรการดังกล่าวไปใช้ต้องอาศัยเวลา เนื่องจากมาตรการ PES เป็นแนวทางการจัดการที่ค่อนข้างใหม่ในสังคมไทย จำเป็นต้องมีการกำหนดกฎ ระเบียบ และสิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในระดับประเทศที่ชัดเจนเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาระบบบริหารจัดการ รวมทั้งการปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคมให้ตระหนักถึงการมีหน้าที่ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นทุนในการพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

สุจิตรา วาสนาดำรงดี ได้ทบทวนการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อม และการใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย การศึกษาทบทวนการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมและการใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารอบวิจัย ด้านการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมสำหรับประเทศไทยจากการการศึกษาทบทวนการพัฒนาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ ในการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายทั้งในต่างประเทศและในประเทศ โดยได้มีการทบทวนเอกสารและรวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์นักวิจัยและจัดประชุม Focus Group เพื่อระดมความคิดเห็นจากนักวิจัยและหน่วยงาน/องค์กรผู้ใช้ประโยชน์ การประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมเป็นหัวข้อสำคัญของเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมซึ่งมุ่งเน้นวิธีที่จะแก้ต้นเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ นั่นคือ ความล้มเหลวของระบบ ตลาดและลักษณะที่เรียกว่าผลกระทบภายนอก (externalities) เกิดขึ้นเมื่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจมิได้ถูกคิดรวมอยู่ในต้นทุนการผลิตและการบริโภค หากไม่มีการคิดรวมต้นทุนสิ่งแวดล้อมอันเป็น ผลกระทบภายนอกแล้ว ระบบตลาดไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นวิจัยในปัจจุบันมุ่งเน้นที่การปรับปรุงวิธีการประเมินให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นและการพัฒนาฐานข้อมูลงานวิจัยเพื่อใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมและการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมถือเป็นสาขาวิชาที่ใหม่สำหรับประเทศไทย จำนวนผลงานวิจัยและการใช้ประโยชน์จริงยังมีไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม ในระยะหลัง ภาครัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของเครื่องมือนี้และให้ความสนใจกับการวิเคราะห์มูลค่าทางเศรษฐกิจของทรัพยากรธรรมชาติและผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินโครงการหรือนโยบายต่างๆ เป้าหมายของงานวิจัยด้านการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อม ในประเทศไทยในอนาคตควรมุ่งเน้นสามประเด็นหลัก ได้แก่ ๑) การประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยในการตัดสินใจการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ๒) การประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยกำหนดมาตรการทางเศรษฐศาสตร์จูงใจให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตและการบริโภค และ ๓) การประเมิน มูลค่าสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและการคิดค่าชดเชยและค่าเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม โจทย์วิจัยที่สามารถเริ่มได้ก่อน คือ การประเมินมูลค่าทรัพยากรป่าและระบบนิเวศที่เชื่อมโยงกับแนวคิด เรื่องการสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์ (Payments for Environmental Services: PES) เนื่องจากเกี่ยวข้องกับประเด็นสิ่งแวดล้อมโลกและประเด็นเจรจา เพื่อลดภาวะโลกร้อนและแบ่งปันผลประโยชน์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

The Economics of Ecosystems and Biodiversity (TEEB) ได้ริเริ่มขึ้นเพื่อวิเคราะห์ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจทั่วโลกที่ได้จากความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนการตรวจสอบต้นทุนของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพจากมาตรการป้องกันที่ไม่ประสบผลสำเร็จ และการสาธิตต้นทุนและผลประโยชน์ที่เกิดจากการอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพ โดย TEEB ได้มีข้อเสนอแนะต่างๆ เช่น การประเมินค่าและการสื่อสารถึงบทบาทของความหลากหลายทางชีวภาพและบริการของระบบนิเวศในกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจและสำหรับความอยู่ดีมีสุขของมนุษย์ การยอมรับความเชื่อมโยงระหว่างความ

ยากจนกับการสูญเสียระบบนิเวศ การปรับเปลี่ยนแรงจูงใจและปฏิรูปเงินอุดหนุนที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม การคำนวณความเสี่ยงและความไม่แน่นอน การรวมทุนทางธรรมชาติไว้ในบัญชีประชาชาติ และการลงทุนในโครงสร้างทางด้านนิเวศวิทยา เป็นต้น TEEB การระบุบทบาทที่ชัดเจนของภาคส่วนหลักที่สำคัญในกระบวนการประเมินค่าทางเศรษฐศาสตร์ของความหลากหลายทางชีวภาพและบริการของระบบนิเวศ การสนับสนุนการลงทุน ด้านการบริการจากระบบนิเวศของภาครัฐและเอกชน ในฐานะเครื่องมือของการบริหารจัดการความเสี่ยงและการส่งเสริมการแข่งขันทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค การจัดทำบัญชี/แรงจูงใจสำหรับกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ ที่พึ่งพาบริการของระบบนิเวศโดยตรง เช่น พลังงานน้ำ เป็นต้น การส่งเสริมการสื่อสารของภาคส่วนต่างๆ ในอาเซียนสำหรับข้อดี ข้อเสียของการจ่ายค่าตอบแทนต่อบริการของระบบนิเวศ และมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ในประเด็นของสิ่งแวดล้อม การสร้างความมั่นใจของแรงจูงใจในการสนับสนุนบริการของระบบนิเวศด้วยการมี กฎระเบียบรองรับ และแรงจูงใจต้องมีทั้งทางบวกและทางลบ (ทั้งเชิงและอ่อน) และความเต็มใจที่จะจ่ายต่อบริการของระบบนิเวศในนโยบายการเกษตรและการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินการสนับสนุนการดำเนินโครงการ TEEB ในพื้นที่เป้าหมายของประเทศไทย เพื่อเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพผ่านกลไกการจ่ายค่าตอบแทนต่อบริการของระบบนิเวศ โดยการสนับสนุน งบประมาณร่วมกันของ EU GIZ UFZ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชของประเทศไทย อาจสามารถใช้เป็นต้นแบบสำหรับประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้